

SÈRIE 4**Per a totes les preguntes:**

Les puntuacions **parcials** són indicatives. El corrector o correctora valorarà positivament l'ordre de l'exposició, la precisió i adequació de llenguatge emprat per l'alumnat i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que l'alumnat aporti, més que no pas allò que deixa de dir. També valorarà positivament l'aplicació del vocabulari històric correcte i precís i la claredat en l'exposició.

OPCIÓ A**Exercici 1. Text de Manuel Azaña**

A l'exercici es proposa la verificació dels següents objectius terminals 13, 14, 17, 27 i 31 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 3.3 i 3.4 i amb els de continguts procedimentals 1.4, 2.1, 2.3, 3.3, 4.2 i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al bloc 5 del document de concreció curricular (La II^a República espanyola).

L'exercici es valorarà globalment en 5 punts, distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat haurà de demostrar que ha entès el text i que és capaç d'assenyalar quines són les principals idees: la dificultat històrica de relació entre Catalunya i Espanya i la necessitat de trobar una solució definitiva a aquest problema polític (0,5 punts). El context històric d'aquest discurs és el debat sobre l'Estatut d'Autonomia de Catalunya que s'estava realitzant en el Parlament espanyol l'any 1932 (0,5 punts).

2) 1,5 punts

L'alumnat haurà d'assenyalar que Manuel Azaña, principal líder polític del primer bienni republicà, era partidari de l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia català, tot i les crítiques dels partidaris del centralisme (0,5 punts). Aquests es van manifestar en el Parlament a través de veus com Ortega i Gasset i la dels representants dels partits agraris i tradicionalistes, contraris a les pretensions autonomistes, que tenien el suport majoritari de la societat catalana. El debat sobre l'organització territorial de l'Estat es mantindrà latent al llarg del període republicà i serà utilitzat com un dels arguments que justificaran la Guerra Civil per part dels insurgents (1 punt).

3) 2,5 punts

Cal que l'alumnat faci una petita referència cronològica a les etapes de la Generalitat republicana. Es podrà considerar que són correctes diverses combinacions que poden tenir com a referents la Generalitat anterior a l'Estatut (1931-32) i la posterior (32-36); la dels dos presidents (l'etapa Macià, 1931-33) i la de Companys (1933-36) o la que divideix el període en abans del bienni reaccionari i la dissolució de la institució (1931-34) i la recuperada després de la victòria del Front d'Esquerres el febrer del 1936 (0,5 punts). Pel que fa a les realitzacions, cal que l'alumnat assenyali algunes de les obres de la Generalitat en els àmbits que es proposen: en el polític, poden explicar la modernització del país, l'aprovació de l'Estatut Interior de Catalunya o l'aprovació de la Llei de Contractes de Conreu (0,5 punts); en el social, les mesures per a la igualtat de la dona o la majoria d'edat als 21 anys o les normes de sanejaments i de millores higièniques i de seguretat al treball (0,5 punts); pel que fa a cultura, les millores de les escoles i l'ampliació de la xarxa de biblioteques, o les mesures de protecció de la llengua (0,5 punts), i en les econòmiques, les obres de planificació i de construcció d'infraestructures i de creació d'escoles tècniques (0,5 punts).

Exercici 2. Escons obtinguts en el Congrés dels Diputats a les eleccions de 1977, 1979 i 1982

A l'exercici 2 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 22 i 27 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 5.1 i 5.3 i, parcialment, amb els blocs de continguts procedimentals 1.4, 2.1, 2.3, 3.3, 4.1 i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 8 del document de concreció del currículum, *La transició i la democràcia* (1975-1986).

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat ha de descriure la informació que proporcionen les dades estadístiques, tot esmentat que es tracta dels resultats de les eleccions generals dels anys 1977, 1979 i 1982, amb el nombre d'escons que va obtenir cada un dels partits i coalicions més importants, tot comentant que en les dues primeres va guanyar la UCD per majoria relativa i l'any 1982 la victòria electoral va ser per al PSOE amb majoria absoluta (0.5 punts). A més, l'alumnat ha de situar el document en el context històric de la transició política espanyola des de la mort de Franco (1975) fins l'any 1982 (0.5 punts).

2) 1,5 punts

L'alumnat ha d'identificar els partits que van obtenir més escons en aquestes tres eleccions: la Unió del Centro Democrático (UCD), el Partido Socialista Obrero Espanyol (PSOE), el Partido Comunista de Espanya (PCE) que es presentava aliat amb el Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC), a Catalunya, Alianza Popular (AP) i Convergència i Unió (CiU) (0,5 punts). L'alumnat ha d'indicar els principals aspectes de la ideologia política de cada un d'ells: la UCD era un partit que agrupava sectors molts diferents del centre dreta, des dels reformistes del règim franquista, la democràcia cristiana i liberals, fins a socialdemòcrates; el PSOE era un partit d'ideologia socialista; el PCE i el PSUC eren partits comunistes; Alianza Popular era un partit conservador en el que s'integraven importants sectors que provenien del franquisme i, finalment, Convergència i Unió, que era una coalició catalanista de ideologia centrista (0,5 punts). Els dirigents més destacats d'aquestes partits eren: de l'UCD, Adolfo Suárez; del PSOE, Felipe González; del PCE, Santiago Carrillo; d'Alianza Popular, Manuel Fraga, i de Convergència i Unió, Jordi Pujol i Miquel Roca. (0,5 punts). Es valorarà molt positivament el fet que l'alumnat esmenti altres partits, com el PNB, que descriu les seves ideologies o esmenti altres líders polítics.

3) 2,5 punts

L'alumnat ha d'exposar el tema de la transició política espanyola. L'alumnat ha d'explicar les primeres eleccions generals de juny de 1977 i el seu resultat, amb la victòria de la UCD i el manteniment d'Adolfo Suárez com a president del Govern (1 punt). També ha de referir-se a la Constitució de 1978, al consens que va presidir la seva discussió i aprovació entre les forces polítiques més importants, i la seva aprovació definitiva en referèndum al mes de desembre (0,5 punts). Així mateix, ha d'explicar les dificultats per a mantenir la incipient democràcia per la crisi econòmica, els atemptats terroristes d'ETA i els GRAPO, i els intents d'involució dels sectors d'extrema dreta, que van acabar amb l'intent de cop d'Estat de febrer de 1981 (0,5 punts). Finalment, l'alumnat ha de referir-se a la crisi de la UCD, amb la substitució d'Adolfo Suárez per Calvo Sotelo, les eleccions de 1982 que van donar el triomf al PSOE i la constitució del primer govern presidit per Felipe González, que va engegar un programa de reformes econòmiques i de modernització del país que va possibilitar que el 1986 Espanya s'integrés a la C.E.E., l'actual Unió Europea. (0,5 punts).

OPCIÓ B**Exercici 1. Text de Joan Garcia Oliver**

A l'exercici 3 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 15, 16, 17 i 18, que es corresponen amb els continguts de fets i conceptes 3.5.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat ha d'assenyalar que el text explica que un grup d'anarquistes armats es va presentar davant del president de la Generalitat, Lluís Companys, després d'haver contribuït de forma decisiva, amb la contribució dels guàrdies i dels mossos d'esquadra, a derrotar els militars sollevats a Barcelona. Companys es va posar a la seva disposició i els va demanar que col·laboressin amb ell i amb el seu partit a derrotar els militars que s'havien sollevat a molts llocs d'Espanya. (0,5 punts). Per altra banda, l'alumnat ha de situar el text al juliol de 1936, després que a Barcelona fracassés la insurrecció militar que va donar origen a la guerra civil espanyola (0,5 punts).

2) 2 punts

L'alumnat s'ha de referir al fracàs de la revolta franquista a Barcelona i a la decisiva intervenció en els fets de grups anarquistes armats que controlaven el carrer (0,5 punts), a la constitució del Comitè de Milícies Antifeixistes i a les col·lectivitzacions espontànies (0,5 punts); a la violència i repressió espontània practicada pels anarquistes radicalitzats contra els que consideraven responsables de la insurrecció (persones conservadores i catòliques i eclesiàstics) (0,5 punts), i a la constitució del nou govern de la Generalitat a finals de setembre (0,5 punts).

3) 2 punts

L'alumnat s'ha de referir al decret de col·lectivitzacions i com va ser aplicat (0,5 punts); al conflicte entre els seguidors d'Esquerra Republicana de Catalunya i els comunistes del PSUC amb els anarquistes i el POUM, sobre la intenció d'aquests d'aprofitar la guerra per a dur a terme una revolució social (0,5 punts); als Fets de Maig de 1937 i a les seves conseqüències (0,5 punts); a l'establiment del govern republicà a Barcelona i a la marginació política que va passar el govern de la Generalitat (0,5 punts). El corrector o correctora valorarà també les referències que l'alumne introdueixi sobre els aspectes militars de la guerra a Catalunya.

Exercici 2. Evolució de la producció agrària i de la població espanyola entre 1800 i 1890

A l'exercici es proposa la verificació de l'objectiu terminal 8, que es correspon amb el bloc de continguts conceptuals 2.3 i amb els apartats procedimentals b i d.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1,5 punts

L'alumnat ha de descriure la informació de la taula estadística (0,5 punts) i situar-la en el context dels canvis econòmics i socials esdevinguts a Espanya al segle XIX, caracteritzats per una industrialització desigual i insuficient (0,5 punts). L'alumnat ha de demostrar al llarg de l'exposició el coneixement del significat de l'indicador "índex 100" (0,5 punts).

2) 1,5 punts

L'alumnat ha d'explicar els principals canvis esdevinguts a l'estructura de propietat de la terra i al seu règim jurídic, amb una especial atenció a les desamortitzacions i a les seves conseqüències econòmiques i socials (0,5 punts). Haurà de referir-se a la continuïtat dels conreus tradicionals, en algunes zones, i dels problemes derivats del latifundisme i del minifundisme, tot i aportant concrecions territorials (0,5 punts). Haurà de referir-se a la manca d'innovacions tècniques, cosa que va suposar el manteniment d'una productivitat escassa (0,5 punts). Es valoraran positivament les concrecions sobre conreus i zones de caràcter més competitiu, amb producció destinada a l'exportació, i sobre la crisi agrària de la fi del segle.

3) 2 punts

L'alumnat ha de caracteritzar, de manera global, la industrialització espanyola del segle XIX com un procés no reeixit, tot i explicar la seva realització més àmplia a Catalunya (0,5 punts). Haurà de referir-se a la indústria catalana i especialment a la indústria tèxtil i a les colònies industrials (0,5 punts). L'alumnat ha d'especificar les zones on es desenvoluparan els sectors miner i siderúrgic i explicar que va implicar la construcció de la xarxa ferroviària (0,5 punts). Finalment, haurà de descriure els canvis, però també de les continuïtats, en la demografia i en la societat espanyola (0,5 punts).

SÈRIE 1**Per a totes les preguntes:**

Les puntuacions **parcials** són indicatives. El corrector o correctora valorarà positivament l'ordre de l'exposició, la precisió i adequació de llenguatge emprat per l'alumnat i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que l'alumnat aporti, més que no pas allò que deixa de dir. També valorarà positivament l'aplicació del vocabulari històric correcte i precís i la claredat en l'exposició.

OPCIÓ A**Exercici 1. Text de Diego Martínez Barrio**

A l'exercici 1 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 15, 16, 17 i 19, que es corresponen amb l'apartat 3.5 dels continguts de fets i conceptes.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat haurà d'indicar que l'autor considera que els militars s'han sollevat contra un govern legal i democràtic i que defensen els privilegis d'una classe social i, a més, que a tot el territori espanyol hi predomina la legalitat democràtica (0,5 punts). Per altra banda, l'alumnat haurà de situar el text a l'inici de la guerra civil espanyola (0,5 punts).

2) 1,5 punts

L'alumnat haurà d'assenyalar que l'autor considera que les veritables causes de la guerra civil cal buscar-les en la intenció dels militars sollevats de defensar els interessos de la classe social superior, que volia recuperar els privilegis que havia tingut fins a la proclamació de la República (0,5 punts). Per altra banda, els insurrectes es justificaven dient que el govern no era legítim i volia implantar un règim comunista i que amb la seva acció volien salvar Espanya de l'amenaçada d'esfondrament (0,5 punts). Finalment, l'alumnat ha d'indicar que l'autor considera que els sollevats no tenien ni autoritat ni legitimitat i que s'havien revoltat contra un govern democràtic (0,5 punts).

3) 2,5 punts

L'alumnat ha d'explicar els trets principals de l'evolució de la zona republicana:

Quan es va produir el cop d'estat el govern republicà va lliurar armes a les organitzacions obreristes perquè col·laboressin a derrotar els militars revoltats (0,25 punts); una gran part del territori fidel a la República va quedar controlat per diferents organitzacions i grups que van imposar mesures revolucionàries i que impedièren que el govern imposés la seva autoritat (0,25 punts); hi va haver una gran controvèrsia entre els que pensaven que calia centrar els esforços en guanyar la guerra i deixar els canvis socials més o menys revolucionaris per més endavant (republicans, socialistes, comunistes) i els grups que creien que calia aprofitar la situació creada per la guerra per implantar una revolució socials (anarquistes i comunistes dissidents) (0,25 punts); grups radicalitzats van actuar violentament contra persones adinerades, conservadores i contra els eclesiàstics, tot i que el govern va estar sempre contra aquests actes de violència (0,25 punts); el govern republicà es va traslladar a València i, a poc a poc, va anar controlant millor la situació política (0,25 punts); l'alumnat també haurà de comentar els Fets de Maig de 1937 a Barcelona i les seves conseqüències a nivell espanyol (canvi de govern i trasllat a Barcelona) (0,25 punts).

Pel que fa al bàndol insurrecte, l'alumnat ha de comentar el següent:

El general Franco va esdevenir cap de l'Espanya nacionalista (0,25 punts); es va imposar l'Estat de guerra i hi va haver una forta repressió contra els partidaris de la república (0,25 punts); a l'Espanya controlada pels insurrectes es van eliminar totes les reformes impulsades pels governs de la república (0,25 punts); es va constituir una força política única (FET y de las JONS); i, finalment, que

Franco acumulava tots els càrrecs de poder de l'Estat (cap de l'Estat, del govern, del partit únic i de les forces armades) (0,25 punts).

Exercici 2. Els obrers de la ciutat de Barcelona (1856)

A l'exercici es proposa la verificació de l'objectiu terminal 8, que es correspon amb el bloc de continguts conceptuals 2.3 i amb els apartats procedimentals b i d.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1,5 punts

A la primera pregunta, l'alumnat ha de descriure la gran importància numèrica que ja aleshores tenia la classe obrera de la ciutat de Barcelona, el gran contingent de dones treballadores i la important presència de treball infantil (0,75 punts). També ha d'explicar les diferències en la qualificació laboral d'homes (majoritaris en la categoria d'oficials) i de dones (majoritàries en la categoria de peons). Finalment, ha de situar les dades en el context dels avanços en la Revolució Industrial que aleshores es produïa a Catalunya (0,75 punts).

2) 1,5 punts

A la segona pregunta, l'alumnat ha de descriure les condicions de treball i de vida de la classe treballadora: llargues jornades laborals, sous baixos, precarietat, manca de previsió social, insalubritat, habitatge, alimentació, etc. (0,75 punts). Ha d'explicar també la problemàtica específica de les dones treballadores: salaris i condicions laborals inferiors, comptabilitzar el treball i les tasques domèstiques, inferioritat legal, etc. (0,75 punts). L'examinador valorarà positivament les referències a les diferents condicions de treball als vapors i les colònies industrials.

3) 2 punts.

A la tercera pregunta, l'alumnat ha de descriure les condicions de vida de la naixent classe obrera al segle XIX (0,25 punts); els orígens del moviment obrer (ludisme i associacionisme) (0,5 punts); les diverses ideologies socialistes: utòpics, marxistes i anarquistes (0,5 punts); i el moviment obrer durant el Sexenni democràtic, amb una atenció preferent a la Federació Regional Espanyola de l'AIT (0,75 punts). Es valorarà positivament la relació entre l'evolució del moviment obrer i les diverses etapes polítiques: legalització en els períodes progressistes, clandestinitat en els moderats.

OPCIÓ B**Exercici 1. Acord sobre el programa de sanejament i reforma de l'economia.**

A l'exercici 1 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 22 i 27 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 5.1 i, parcialment, amb els blocs de continguts procedimentals 2.1, 2.3, 3.6 i 4.2. També es verifica els aprenentatges referits al punt 8 del document de concreció del currículum, *La transició i la democràcia (1975-1986)*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat ha de reconèixer el text com el document que concreta els anomenats Pactes de la Moncloa (0,25 punts) i ha d'identificar les idees principals del text, que tracta en primer lloc d'una descripció de la situació de l'economia espanyola en aquell moment, caracteritzada per una alta inflació, una caiguda de les inversions, un augment de l'atur i un desequilibri de la balança comercial, en un context econòmic internacional sense signes de recuperació (0,25 punts); per altra banda cal assenyalar que el govern i els partits polítics parlamentaris volen col·laborar per a superar aquesta situació i, amb aquest objectiu, acorden una sèrie de mesures per a intentar superar la crisi (0,25 punts). A més, l'alumnat ha de situar el document en el context històric de la transició política espanyola. (0,25 punts).

2) 1,5 punts

L'alumnat ha d'identificar els personatges que signen el document: Adolfo Suárez, president del Govern i líder de la UCD; Felipe González, Joan Reventós i Josep Maria Triguier eren representants dels socialistes, la primera força política de l'oposició, González era el líder del PSOE i Reventós del PSC; Manuel Fraga era el líder d'Aliança Popular; Tierno Galván del Partit Socialista Popular; Juan Ajuriaguerra era el representant del PNB, Miguel Roca de Convergència Democràtica de Catalunya, Leopoldo Calvo-Sotelo de la UCD i Santiago Carrillo del PCE. (0,75 punts). L'alumnat ha d'explicar la importància que van tenir els Pactes de la Moncloa, donat que van ser un acord entre totes les forces polítiques parlamentàries amb l'objectiu de fer front a la difícil situació econòmica i consolidar així el naixent sistema democràtic (0,75 punts).

3) 2,5 punts

L'alumnat ha d'exposar el tema de la Transició Política espanyola des de la mort de Franco fins l'any 1982. S'ha d'exposar la situació política que hi havia: continuïtat de les institucions franquistes (Corts i Govern) i la proclamació de Joan Carles I com a rei d'Espanya; i explicar els passos que van conduir al desmantellament legal del franquisme: destitució per part del Rei de Carlos Arias Navarro com a president del govern i nomenament d'Adolfo Suárez i el programa de reforma política d'aquest, amb la legalització dels partits democràtics i la Llei de Reforma Política aprovada en el Referèndum de desembre de 1976 (0,5 punts). L'alumnat també ha d'explicar les primeres eleccions generals de juny de 1977 i el seu resultat, amb la victòria de la UCD i el manteniment d'Adolfo Suárez com a president del Govern (0,5 punts). També ha de referir-se a la Constitució de 1978, el consens que va presidir la seva discussió i aprovació entre les forces polítiques més importants, i la seva aprovació definitiva en Referèndum al mes de desembre (0,5 punts). Així mateix, ha de fer referència a les dificultats que es van produir per a mantenir el sistema democràtic, com la crisi econòmica, els atemptats terroristes d'ETA i els GRAPO, i els intents d'involució per part de sectors d'extrema dreta, que van acabar amb l'intent de cop d'Estat de febrer de 1981 (0,5 punts). Per acabar, l'alumnat ha de fer referència a les eleccions generals de 1979, a la substitució d'Adolfo Suárez per Leopoldo Calvo Sotelo com a president de govern i, finalment, a les eleccions de 1982, que van donar el triomf al PSOE, i a la constitució del primer govern presidit per Felipe González. (0,5 punts).

Exercici 2. Gràfic sobre catalanisme polític

A l'exercici es proposa la verificació dels següents objectius terminals 7, 9, 27 i 31 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 2.2, 2.4 i 2.5 i amb els de continguts procedimentals 1.3, 1.4, 2.1, 2.3, 1.3, 3.3, 3.6, 4.1 i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al bloc 4 del document de concreció curricular (*El catalanisme polític: precedents, aparició i evolució, 1833-1931*).

L'exercici es valorarà globalment en 5 punts, distribuïts de la manera següent:

1 punt

L'alumnat haurà de demostrar la seva capacitat de lectura d'un mapa conceptual o gràfic sobre quins són els quatre principals elements que alimenten el procés de definició i consolidació del catalanisme com a moviment polític, diferenciant les seves dues principals branques (0,5 punts). Pel que fa al context històric cal situar el naixement del catalanisme polític al llarg de la segona meitat del segle XIX i, molt especialment, durant les dues darreres dècades del segle XIX. (0,5 punts)

2 punts

Cal que l'alumnat relacioni cadascun dels quatre aspectes amb la formació del moviment polític del catalanisme. Així, la influència dels nacionalismes europeus fa coincidir la Renaixença catalana amb d'altres moviments similars a Europa, dins del corrent general del romanticisme (0,5 punts); també el grau desigual de desenvolupament entre Catalunya i Espanya, pel que fa al procés d'industrialització, més ràpid a Catalunya, i les seves conseqüències socials (0,5 punts); igualment, l'existència prèvia de moviments anticontralistes (carlistes i republicans federals) (0,5 punts) i, finalment, la pròpia incapacitat de l'Estat espanyol per a construir un projecte nacional unitari (0,5 punts)

2 punts

Es demana que l'alumnat desenvolupi l'evolució del catalanisme polític a partir del Sexenni democràtic (1868-1873) fins a la creació de la Lliga Regionalista (1901), primer partit catalanista amb representació parlamentària. En aquest sentit, cal relacionar el sorgiment del catalanisme progressista de la mà de figures històriques com Valentí Almirall i la seva rellevància com a pont entre el republicanisme federal i el catalanisme (0,5 punts) i la importància de la seva obra política al voltant de la creació del Diari Català (1879) i del Centre Català (1882) i dels diferents congressos catalanistes i, alhora la seva participació en la redacció del Memorial de Greuges, presentat davant Alfons XII el 1885 (0,5 punts); igualment, l'aparició de la Unió Catalanista i la redacció de les Bases de Manresa i la seva significació (0,5 punts) i el procés de maduració amb les crisis del 1898 i del tancament de caixes i amb la creació de la Lliga Regionalista, dirigida per Enric Prat de la Riba, el 1901 (0,5 punts).